

## บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาชนบทของสถานีโทรทัศน์ส่วนภูมิภาคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 ซึ่งออกอากาศทางช่อง 4 จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างจึงเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานในสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 ขอนแก่น และผู้ชมโทรทัศน์ที่อยู่ในรัศมีการแพร่ภาพของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 ขอนแก่น โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 300 ราย การเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์และให้ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากบทความและรายการโทรทัศน์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องและใช้ค่าสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ชมโทรทัศน์ที่อยู่ในรัศมีการแพร่ภาพของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 ขอนแก่น เป็นเพศชายและเพศหญิงเท่ากัน อายุเฉลี่ย 17.5 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้ชมส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่งานของตนเองมีโทรทัศน์และเป็นประเภทสี

ผู้ชมโทรทัศน์ได้ชมโทรทัศน์มาแล้วโดยเฉลี่ย 8.6 ปี ผู้ชมส่วนใหญ่ชมโทรทัศน์ทั้งช่วงเช้าและช่วงบ่ายทุกวัน และใช้เวลาชมโทรทัศน์ในช่วงเช้าของวันหยุดราชการมากกว่าในวันราชการ ส่วนเวลาที่ใช้ชมโทรทัศน์ในช่วงบ่ายของวันราชการและวันหยุดราชการโดยเฉลี่ยมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือประมาณ 4 ชั่วโมงต่อวัน

ผู้ชมโทรทัศน์นิยมชมสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 เป็นอันดับแรกและสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (ขอนแก่น) เป็นอันดับสุดท้าย และความถี่ในการชมรายการโทรทัศน์ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 (ขอนแก่น) ในระดับก่อนข้างบ้อยมีเพียง 2 รายการ คือ รายการเพลง และรายการกีฬา

ความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อการปรับปรุงรายการสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 (ขอนแก่น) ในระดับมากที่สุด คือ ควรปรับปรุงความชัดเจนของภาพให้ดีขึ้น และควรปรับปรุงเทคนิคในการนำเสนอภาพและเสียงให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 (ขอนแก่น) จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ชมที่เป็นเพศชายและหญิงมีความสนใจและความถี่ในการชมรายการโทรทัศน์และความคิดเห็นต่อการปรับปรุงรายการโทรทัศน์แตกต่างกัน

ส่วนสภาพปัญหาการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาชนบทของสถานีโทรทัศน์ส่วนภูมิภาคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (ขอนแก่น)

ประสบปัญหาดังนี้ (1) การเผชิญกับยุคของการแข่งขันในวงการโทรทัศน์ (2) การขาดแคลนงบประมาณ (3) การขาดแคลนและการพัฒนาบุคลากร (4) ความไม่ชัดเจนในรายการเพื่อการพัฒนาและบริการทางสังคมชนบท และ (5) การรับภาระรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

จากการศึกษานี้มีข้อเสนอแนะดังนี้ (1) ควรพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 (ขอนแก่น) ให้เป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์ของท้องถิ่นโดยเฉพาะ (2) ควรจัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ (3) ควรมีการศึกษาและวิจัยถึงความต้องการและความสนใจต่อรายการโทรทัศน์ของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนารายการโทรทัศน์ของท้องถิ่น และ (4) ควรพัฒนารูปแบบและการนำเสนอรายการเพื่อพัฒนาและบริการสังคมชนบท เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

## **Abstract**

Problems of utilizing television as media for rural development has been investigated. A governmental television channel (Channel 11, Khon kaen) was selected for the study . A total of 300 people including personnels of Channel 11, (Khon Kaen) and audiences were specifically sampled. Data was collected from the questionnaires , interviews and related television programs . The results obtained were expressed as frequency, percentage, averages and t-test .

The outputs of this study indicated that male and female audiences were equal in numbers (average age 17.5 years-old, secondary level of education). Most audiences used color televisions of their own. Average duration of using television was 8.6 years . Television watching happened in both morning and afternoon sessions . Longer period of watching occurred during weekend mornings and during the weekends in general . However, the average time spent for television watching did not differ between working days and weekends i.e. approximately 4 hours per day.

Most audiences preferred watching Channel 7 at the same time leaving Channel 11 (Khon Kaen) as the last channel to watch. The programs most preferred from Channel 11 were musics and sports .

Suggestions for improvement for Channel 11 (Khon Kaen) from audiences included picture quality, presentation techniques for better sound and pictures . Male and female audiences expressed different opinions towards improvement of the Channel . The two groups also held different interest with different frequency of watching .

Major problems experienced by Channel 11 (a regional television channel ) in its rural development roles included:

1. Competition among channels .
2. Lack of budget .
3. Lack of training and well trained personnels .

4. Unclear policy regarding its roles towards rural development .

5. Its main function as a television channel for education .

Recommendations from the investigation results were as follows:

1. Channel 11 (Khon Kaen) should be allowed to act purely as a regional channel (i.e. northeast Thailand)

2. A separate channel should be set up to deal specially for all educational programs.

3. Research should be conducted periodically to monitor the need and interest of the audiences throughout the region so that the information can be used to adjust , change or improve the programs to be televised by the regional channel .

---

## คำนำ

การวิจัยเรื่อง “ปัญหาการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาชนบทของสถานีวิทยุโทรทัศน์ในส่วนภูมิภาค ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ในครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาเฉพาะกรณี จากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (ขอนแก่น) หรือช่อง 4 ขอนแก่น เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากโครงการวิจัยนี้ได้รับงบประมาณจำนวนจำกัดจากทุนอุดหนุนทั่วไปของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2537 ดังนั้นรายงานผลการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นเพียงการเสนอข้อเท็จจริงจากการรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดขอนแก่นเพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้น อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยหวังว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและการปรับปรุงวงการโทรทัศน์ของประเทศไทยและการศึกษาที่เกี่ยวข้องได้บ้าง และหากมีข้อผิดพลาดหรือบกพร่องประการใด คณะผู้วิจัยยินดียอมรับด้วยความจริงใจ

คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานในสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 ขอนแก่น และนักเรียนโรงเรียนน้ำพองศึกษา อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ที่กรุณาสละเวลาในการให้ข้อมูลสำหรับการศึกษาครั้งนี้ และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ได้ให้ทุนอุดหนุนแก่โครงการวิจัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

คณะผู้วิจัย

มีนาคม 2539